

ประโยค ป.ธ. ๔

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่

๒๕๖

ภาค ๑ หน้า ๑๔๒-๑๔๓

๑. ท่านเศรษฐีนั้น แม่เป็นพระโสดาบัน ก็ไม่สามารถจะกลั่นความโศกอันเกิดในธิดาได้ ให้ทำการปลงศพของธิดาเสร็จแล้ว ร้องให้ ไปสู่สำนักพระศาสดา, เมื่อพระองค์ ตรัสว่า "คฤหบดี ทำไม ? ท่านจึงมีทุกข์ เสียใจ มีหน้าอาบไปด้วยน้ำตา ร้องไห้ มาแล้ว" จึงกราบทูลว่า "นางสุนณาเทวี ธิดาของข้าพระองค์ ทำกาละเสียแล้วพระเจ้าข้า" ฯ ศ. เมื่อเป็นเช่นนั้น เหตุไร ? ท่านจึงโศก, ความตาย ย่อมเป็นไปโดยส่วนเดียวแก่สรรพสัตว์ มีใช่หรือ ? ฯ อ. ข้าพระองค์ทราบข้อนี้พระเจ้าข้า แต่ธิดาของข้าพระองค์ถึงพร้อมด้วยหิริและโอตตปะเห็นปานนี้, ในเวลาจวนตาย นางไม่สามารถคุมสติไว้ได้เลย บ่นเพื่อตายไปแล้ว, ด้วยเหตุนี้ โทมนัสไม่น้อย จึงเกิดแก่ข้าพระองค์ ฯ ศ. มหาเศรษฐี ก็นางพูดอะไรเล่า ? ฯ อ. ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์เรียกนางว่า 'เป็นอะไรหรือ ? สุนณา' ที่นั้น นางก็กล่าวแก่ข้าพระองค์ว่า 'อะไร ? น้องชาย ? แต่ฉัน เมื่อข้าพระองค์กล่าวว่า 'เจ้าเพื่อไปหรือ ? แม่' ก็ตอบว่า 'ไม่เพื่อ น้องชาย' เมื่อข้าพระองค์ถามว่า 'เจ้ากลัวหรือ ? แม่' ก็ตอบว่า 'ไม่กลัวน้องชาย' เมื่อข้าพระองค์ถามว่า 'เจ้ากลัวหรือ ? แม่' ก็ตอบว่า 'ไม่กลัว น้องชาย' พอกกล่าวได้เท่านี้ก็ทำกาละแล้ว ฯ ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาค ตรัสแก่เศรษฐีนั้นว่า "มหาเศรษฐี ธิดาของท่าน จะได้เพื่อก็มีไม่ได้" ฯ อ. เมื่อเช่นนั้น เหตุไร ? นางจึงพูดอย่างนั้น ฯ ศ. เพราะท่านเป็นน้องนางจริง ๆ (นางจึงพูดอย่างนั้นแก่ท่าน), คฤหบดี ก็ธิดาของท่านเป็นใหญ่กว่าท่านโดยมรรคและผล, เพราะท่านเป็นเพียงโสดาบัน, ส่วนธิดาของท่านเป็นสกทาคามี; เพราะนางเป็นใหญ่โดยมรรคและผล นางจึงกล่าวอย่างนั้นแก่ท่าน ฯ อ. อย่างนั้นหรือ พระเจ้าข้า ฯ ศ. อย่างนั้น คฤหบดี ฯ อ. เวลานั้นนางเกิดที่ไหน พระเจ้าข้า ฯ เมื่อพระศาสดา ตรัสว่า "ในภพดุสิต คฤหบดี" ท่านเศรษฐีจึงกราบทูลว่า "ธิดาของข้าพระองค์ เทียบเพิลิตเพลินอยู่ในระหว่างหมู่ญาติในโลกนี้ แม่ไปจากโลกนี้แล้ว ก็เกิดในที่ ๆ เพิลิตเพลินเหมือนกันหรือ ? พระเจ้าข้า" ฯ ที่นั้น พระศาสดา ตรัสแก่เศรษฐีนั้นว่า "อย่างนั้น คฤหบดีธรรมดาผู้ไม่ประมาท เป็นคฤหัสถ์ก็ตาม เป็นบรรพชิตก็ตาม ย่อมเพิลิตเพลินในโลกนี้และโลกหน้าแท้" ดังนี้แล้ว ตรัสพระคาถานี้ ฯ

๑ โส โสตาปนโนปี สมานเ เสฏฐิ ฐิตริ ออุปพนโสภัง อธิวาเสตุ อสโกโกนโต ฐิตุ
สรีริกัจจํ การเวตวา โรหนโต สตุถุ สนฺตีกํ คนฺตวา กิ คหปติ ทุกฺขี ทุมมโน อสุสมุโข
รทมาโน อาคโธสีตี วุตเต ฐิตา เม ภนฺเต สุมหาเทวี กาลกตาทิ อาห ๑ อถ กสฺมา โสจสิ
นฺนุ สพะเพสํ เอกํลิกํ มรณนฺติ ๑ ซานาเมตํ ภนฺเต เอวรฺฐา ปน เม หิโรตตปฺปสมฺปนฺนา
ฐิตา สา มรณกาลเ สตี ปจฺจอุปฺฐาเปตุมํ อสโกโกนฺตี วิปฺลปมาณา มตา เตน เม อนฺนปฺปกํ
โทมนสฺสํ อฺปฺปชฺชตีตี ๑ กิ ปน ตาย กถิตํ มหาเสฏฐิตี ๑ อหํ ตํ ภนฺเต กิ อมม สุมเนติ
อามนฺเตสี อถ มํ อาห กิ กนิฏฺฐภาตีกาติ ตโต วิปฺลปสิ อมฺมาติ วุตเต น วิปฺลปามิ
กนิฏฺฐภาตีกาติ ภายสิ อมฺมาติ น ภายมิ กนิฏฺฐภาตีกาติ เอตตํ วตฺวา กาลมกาสีตี ๑
อถ นํ ภควา อาห น หิ เต มหาเสฏฐิ ฐิตา วิปฺลปตีตี ๑ อถ กสฺมา เอวมหาติ ๑
กนิฏฺฐตฺตาเยว ฐิตา หิ เต คหปติ มคฺคผลเหหิ ตยา มหฺลลิกา ตวํ หิ โสตาปนโน ฐิตา ปน
เต สกทาคามินี สา มคฺคผลเหหิ มหฺลลิกตฺตา ตํ เอวมหาติ ๑ เอวํ ภนฺเตตี ๑ เอวํ
คหปตีตี ๑ อิทานิ กุหิ นินฺพพตฺตา ภนฺเตตี ๑ ตฺถลิตถวเน คหปตีตี วุตเต ภนฺเต มม ฐิตา
อิธ ญฺาตกานํ อนฺตเร นนฺทมาณา วิจริตฺวา อิตฺ คนฺตวาปิ นนฺทนฺนฺทฺธาเนเยว นินฺพพตฺตาตี ๑
อถ นํ สตุถา อาม คหปติ อปฺปมตฺตา นาม คหฺภูจฺวา วา ปพฺพชิตา วา อิธโลเก จ
ปรโลเก จ นนฺทนฺติเยวาตี วตฺวา อิมํ คาถมาห ๑

๑. ท่านเศรษฐีนั้น แม้เป็นพระโสดาบัน ก็ไม่สามารถจะกั้นความโศกอันเกิดในจิตได้ ให้ทำการปลงศพของธิดาเสร็จแล้ว ร้องให้ ไปสู่สำนักพระศาสตรา, เมื่อพระองค์ ตรัสว่า "คฤหบดี ทำไม ? ท่านจึงมีทุกข์ เสียใจ มีหน้าอาบไปด้วยน้ำตา ร้องให้ มาแล้ว" จึงกราบทูลว่า "นางสุมนาเทวี ธิดาของข้าพระองค์ ทำกาละเสียแล้วพระเจ้าข้า" ฯ

๑ โส โสตาปนโนปิ สมานो เสฏฺฐี ชีตริ อุပ္ปนฺโสกํ อริวาสตุ อสกุโกนฺโต ชีตุ สรีริกัจจํ กเรตฺวา โรทฺหนฺโต สตฺถุ สนฺตีกํ คนฺตฺวา ก็ คหบดี ทุกข์ ทุมฺมนโ อสุสมุโข รุทฺมานโ อาคโตสีติ วุตฺเต ชีตา เม ฆนฺเต สุมนาเทวี กาลกตาติ อาท ฯ

ค. เมื่อเป็นเช่นนั้น เหตุไร ? ท่านจึงโศก, ความตาย ย่อมเป็นไปโดยส่วนเดียวแก่สรรพสัตว์ มีใช่หรือ ?
อ. ข้าพระองค์ทราบข้อนี้พระเจ้าข้า แต่ธิดาของข้าพระองค์ถึงพร้อมด้วยหิริและโอตตปะเห็นปานนี้, ในเวลาจวนตาย นางไม่สามารถคุมสติไว้ได้เลย บ่นเพื่อตายไปแล้ว, ด้วยเหตุนี้ โทมนัสไม่น้อย จึงเกิดแก่ข้าพระองค์ ฯ

อถ กสฺมา โสจสิ นฺนุ สพฺเพสํ เอกํสิกํ มรณฺหติ ฯ ชานาเมตํ ฆนฺเต เอวรูปา ปน เม หิโรตฺตปฺปสมฺปนฺนา ชีตา สฺวา มรณฺกาลे สตี ปจฺจุปฺภฺฐาเปตุ อสกุโกนฺตี วิปฺพลปฺมานา มตา เตน เม อนนฺตํ โทมนสฺสํ อุပ္ปชฺชตีติ ฯ

ค. มหาเศรษฐี ก็นางพูดอะไรเล่า ? ๑ อ. ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ข้าพระองค์เรียกนางว่า 'เป็นอะไรหรือ ? สุมณา' ที่นั่น นางก็กล่าวแก่ข้าพระองค์ว่า 'อะไร ? **น้องชาย** ?' แต่เมื่อข้าพระองค์กล่าวว่า 'เจ้าไปหรือ ?' แม่' ก็ตอบว่า 'ไม่เพื่อ น้องชาย' เมื่อข้าพระองค์ถามว่า 'เจ้ากลัวหรือ ?' แม่' ก็ตอบว่า 'ไม่กลัว น้องชาย' เมื่อข้าพระองค์ถามว่า 'เจ้ากลัวหรือ ?' แม่' ก็ตอบว่า 'ไม่กลัว น้องชาย' พอก้าวได้เท่านี้ก็ทำกาลแล้ว ๑

ก็ ปน ตาย กติต มหาเสฏฐิติ ๑ อหิ ตั ฆนเต **ก็** อมม สุมเนติ อามนเตสี อถ ม อหา **ก็** **กนิฏฐภาติกาทิ** ตโต **วิปฺพลปฺลิ** อมฺมาติ วุตฺเต น วิปฺพลปามิ กนิฏฐภาติกาทิ **ภายสิ** อมฺมาติ น ภายามิ กนิฏฐภาติกาทิ เอตตํ วัตฺวา กาลมกาสิตี ๑

ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาค ตรัสแก่เศรษฐีนั้นว่า "มหาเศรษฐี ธิดาของท่าน จะได้เพื่อก็ตามีได้" ๑ อ. เมื่อเช่นนั้น เหตุไร ? นางจึงพูดอย่างนั้น ๑ ค. **เพราะท่านเป็นน้องนางจริง ๆ** (นางจึงพูดอย่างนั้นกะท่าน), คหบดี ก็ธิดาของท่าน**เป็นใหญ่กว่า**ท่านโดยมรรคและผล, เพราะท่านเป็นเพียงโสตาบัน, ส่วนธิดาของท่านเป็น**สกทาคามินี**; **เพราะนางเป็นใหญ่**โดยมรรคและผล นางจึงกล่าวอย่างนั้นกะท่าน ๑

อถ น ภควา อาท น หิ เต มหาเสฏฐิ ธิตา วิปฺพลปตีติ ๑ อถ กสฺมา เอวมาหาติ ๑ **กนิฏฐตฺตาเยว** ธิตา หิ เต คหปติ มคฺคผลหิ ตยา **มหลฺลิกา** ตฺวํ หิ โสตาปนฺโน ธิตา ปน เต **สกทาคามินี** ส่า มคฺคผลหิ **มหลฺลิกตฺตา** ตํ เอวมาหาติ ๑

อ. อย่างนั้นหรือ พระเจ้าข้า ฯ ศ. อย่างนั้น คฤหบดี ฯ อ. เวลานี้นางเกิดที่ไหน พระเจ้าข้า ฯ เมื่อพระ
ศาสดา ตรัสว่า "ในภพดุสิต คฤหบดี" ท่านเศรษฐีจึงกราบทูลว่า "ธิดาของข้าพระองค์ เทียบเพลิดเพลินอยู่ใน
ระหว่างหมู่ญาติในโลกนี้ แม่ไปจากโลกนี้แล้ว ก็เกิดในที่ ๆ เพลิดเพลินเหมือนกันหรือ ? พระเจ้าข้า" ฯ

เอวํ ภนุเตติ ฯ เอวํ คหปตีติ ฯ อิทานิ กุหี **นิพพตฺตา** ภนุเตติ ฯ ตฺลิตฺถวเน คหปตีติ
วุตฺเต ภนุเต มม ธีตา อิธ ญฺาตกาณํ อนฺตเร **นฺนทมาณา** วิจริตฺวา อีโต คนฺตวาปี
นฺนทนฺนฐฺาเนเยว นิพพตฺตาติ ฯ

ที่นั่น พระศาสดา ตรัสกะเศรษฐีนั้นว่า "อย่างนั้น **คฤหบดี** ธรรมดาผู้ไม่ประมาท **เป็นคฤหัสถ์** ก็ตาม เป็นบรรพชิต
ก็ตาม ย่อมเพลิดเพลินในโลกนี้และโลกหน้าแท้" ดังนี้แล้ว ตรัสพระคาถานี้ ฯ

อถ นํ สตฺถา อาม **คหปตี** อปฺปมตฺตา นาม **คหฺนฺฐา** วา ปพฺพชิตา วา อิธโลเก จ
ปรโลเก จ นฺนทนฺตฺติเยวาทิ วตฺวา อิมํ คาถมาห ฯ